

ЖЕСТОМІМІЧНА МОВА

Чи є між слухом і мовою безпосередній зв'язок? До певної міри він існує. Наслідуючи звуки голосу матері, мову рідних, малюк уже з півроку намагається говорити, а до року вимовляє перші прості слова. Проте не слід думати, як Аристотель, що слух органічно пов'язаний з мовою. **Мова — одна з найважливіх “наук”, які доводиться освоювати людині.** Тільки до 6-7 років словниковий запас дитини з нормальним слухом сягає 3-4 тисячі слів.

“Словник Вільяма Шекспіра, за підрахунком дослідників, містить 12 000 слів. Словник негра з людодського племені “мумбо-юмбо” містить 300 слів. Елочка Шукіна легко і вільно обходила тридцятьма”. Ця цитата з “Дванадцяти стільців” І. Льфа і Є. Петрова давно стала класичною. Лінгвісти по-різному визначають мінімальну кількість слів, необхідну для спілкування. Базовий словник більшості мов світу містить близько 200 слів (70% словникового фонду будь-якої книги).

У XVII ст. серед богословів розгорілися палкі дебати з приводу, якою мовою розмовляли між собою Адам і Єва в раю, тобто яка з мов є найдавнішою. Томас Браун, англійський лікар і філософ, запропонував тоді навіть провести експеримент: якщо новонароджену дитину повністю довірити природі і не вчити, то вона заговорить саме тією мовою, якою говорив Адам... Швидше за все, така дитина виростає німою.

У XVI ст. італійський лікар Джером Кардан висунув ідею навчання людей із порушенням слуху за допомогою письмових образів. Його підтримали іспанські філософи і ченці П. Понсе і Х. Бонет, і вже в XVII ст. було створено алфавіт жестів рук і пальців, що дозволяє складати букви і слова, який використовується дотепер (**дактильна азбука**). Ще один найважливіший спосіб спілкування — **читання мови з губ і**

обличчя того, хто говорить. Цей спосіб розробив Й.К. Амман в Голландії в XVII ст. Тоді саме француз Шарль де Ліні створив мову знаків, за допомогою якої люди з порушенням слуху можуть “говорити” до 130 слів за хвилину (**жестомімічна мова**).

У Російську імперію дактильна азбука прийшла через Францію і Німеччину в XIX ст. Метод читання з губ і обличчя був розвинутий сурдопедагогами В. Флері, О. Остроградським, М. Лаговським, М. і Ф. Рау.

Якщо порівняти методи за швидкістю передавання мовної інформації, то виявляється, що швидкість пальцевої мови приблизно в три, а швидкість читання з губ в два рази менше швидкості усної мови і лише жестомімічний переклад наближається до швидкості мови диктора. Саме цей вид мови використовується для сурдоперекладів на телебаченні. Кваліфіковані перекладачі доповнюють при необхідності жестову мову пальцевою і одночасним промовлянням слів без голосу, що підсилює надійність сприйняття.

У 1958 р. при Всесвітній федерації глухих була створена комісія з уніфікації жестів і розробки міжнародної жестомімічної мови. Відібрані 1500 найпоширеніших понять і розроблені єдині жести опубліковано в 4-томному “Міжнародному словнику жестів”, а саму мову назвали “жестуно”.

“Найбільша розкіш на землі — розкіш людського спілкування”, — писав Антуан де Сент-Екзюпері, адже саме елементарного спілкування з нами і позбавлені люди, що втратили слух.

Проте є цікаві проекти, гідні широкого розповсюдження.

Чеський театр “Наблізко” став першим театром в Європі, що в своїх спектаклях використовує **тіньовий переклад у знаковій мові**. Проект виник завдяки співпраці театру з Чеською палатою перекладачів знакової мови, а

натхненням послужив досвід США, де в деяких театральних постановках використовується метод синхронного перекладу для глядачів із втраченим слухом. **Тіньовий переклад**, — це коли у актора є свій перекладач-тінь. Режисер театру А. Виноградникова запропонувала, щоб трьох головних героїв у дитячому спектаклі “Сад” (за книгою Й. Трнки) грали представники, які володіють знаковою мовою, а голос їм надавав розповідач, у якого винятковий діапазон голосових можливостей; персонаж kota грають два актори, при цьому частина торця з головою говорить знаковою мовою, а її задня частина говорить нормальним голосом. Над образотворчою стороною спектаклю працював ректор чеської Академії мистецтв, професор Й. Сопко.

У Москві на Ізмайловському бульварі є унікальний Театр міміки і жесту. Це єдиний на європейській території професійний театр глухих акторів, у репертуарі якого разом із сучасними п'єсами є класичні твори Шекспіра, Шиллера, Островського.

У одній з херсонських шкіл з 2003 року успішно виконується проект із навчання дітей з порушеннями слуху, — вони займаються в одному класі зі звичайними дітьми. Освоїти програму допомагають сурдологи. На загальну думку, ефективність такого методу навчання перевершила всі очікування: учні ходять на заняття із задоволенням і діти, які раніше могли спілкуватися тільки за допомогою рук, тепер говорять вільно. Педагоги стверджують, що ці діти — найстаранніші учні, а їхній словниковий запас неперервно зростає. Одним із подвижників проекту є директор школи Григорій Белоус: “Це загальноосвітня школа, не спеціалізована. І я думаю, що у цих дітей адаптація до здорового життя проходить краще”.

Ірина Вавилова